

Olje- og energidepartementet

Oslo, 28. april 2023

Vår ref.

Deres ref. 23/244

Offentlig høring av NOU 2023: 3 Mer av alt – raskere (Energikommisjonen)

NITO – Norges ingeniør- og teknologorganisasjon, er landets største organisasjon for ingeniører og teknologer med bachelor, master og høyere grad. Vi har over 100 000 medlemmer fordelt på alle sektorer, deriblant et betydelig antall medlemmer i virksomheter involvert i kraftforsyningen samt i virksomheter som er avhengig av konkurransedyktige priser på kraft.

NITO støtter hovedretningen i Energikommisjonens arbeid og ønsker en energipolitikk i tråd med ambisjonen til Hurdalsplattformen. Den sier at rikelig tilgang på rimelig fornybar energi fortsatt skal være et konkurransefortrinn for norsk industri og et gode for husholdningene. Det betyr at vi overordnet er positive til tiltak for økt kraftproduksjon, mer effektiv nettutvikling og en kraftfull satsing på energieffektivisering.

I: Et parallelt kompetanseløft

NITO mener at det parallelt med disse tre områdene også må gjennomføres et kompetanseløft for å sikre at Norge har de nødvendige menneskelige ressursene for å nå de ambisiøse målene som skisseres i rapporten. I en nylig utredning skrevet av *Menon Economics* på oppdrag fra NITO, om ingeniørkompetanse i batteri-, hydrogen- og havvindnæringen fram mot 2030, anslås et behov for opp mot 6.000 nye ingeniører bare i disse tre næringene. Dette kommer på toppen av en situasjon hvor vi allerede i dag mangler ingeniører, og hvor mange fra tradisjonell kraftbransje og petroleumsindustrien skal pensjoneres de nærmeste årene. I tillegg kommer økt behov fra andre sektorer, samt de nye forslagene fra Energikommisjonen. Det betyr at vi kanskje ikke får rekruttert nok kompetent arbeidskraft til å nå de ambisiøse målene, og da er det ekstra viktig å sikre at de som allerede er i arbeid får nødvendig kompetanseheving.

I NITOs årlige behovsundersøkelse blant over 700 ingeniørarbeidsgivere er også svaret like tydelig; svært mange trenger mer ingeniørkompetanse. Den viktigste konsekvensen dersom de ikke får dette, er at oppgaver ikke blir løst. Da trenger vi blant annet flere studieplasser, bedre finansiering av ingeniørutdanningen, stor satsing på etter- og videreutdanning, og et skikkelig løft for realfag og teknologi på alle nivåer. Dette vil være avgjørende for å kunne gjennomføre kommisjonens tiltak og for å lykkes med det grønne skiftet. Myndighetene, academia, næringslivet og partene i arbeidslivet må samarbeide for å lykkes. Bare på den måten kan vi få en dimensjonering av studietilbudet og etter- og videreutdanning som er bedre tilpasset arbeidslivets behov.

II: Politikk for mer kraft og mer nett

Vindkraft på land: NITO har i sitt høringssvar stilt seg positive til at kommunene får mer styring med vindkraftprosjekter gjennom Plan- og bygningsloven. Vindkraft på land har relativt kort realiseringstid sammenlignet med andre energikilder, men for å lykkes er vi helt avhengige av åpne og inkluderende prosesser som er godt forankret i lokalmiljøet. I likhet med Energikommisjonen ønsker vi at vertskommunene skal få en større andel av verdiskapingen, nettopp for å sikre lokal forankring. Kommisjonen har også spennende tanker om utbygging av vindkraft i industriområder og andre steder som allerede er utbygd. Hensynet til uberørt natur må ivaretas på best mulig måte.

Vindkraft til havs: I høringen om tildelingskriterier for Sørliche Nordsjø II og Utsira Nord har NITO vektlagt behovet for lokal kompetansebygging og at satsingen må føre med seg nye nasjonale arbeidsplasser. Med erfaringene fra en tre år lang konsesjonsstopp for vindkraft på land, og betydelig folkelig motstand, er det svært viktig at myndighetene bruker lærdommen fra dette når vi nå står i starten av en stor nasjonal satsing på havvind. Derfor mener vi energimyndighetene, i takt med den økte satsingen på havvind, må prioritere å sette av ressurser til grundige naturkartlegginger. Et godt og konstruktivt samarbeid med andre brukere av havet vil også være avgjørende. I likhet med flertallet av Energikommisjonens medlemmer ønsker vi at ambisjonen for utbygging av bunnfast havvind i Sørliche Nordsjø II bør økes fra 1,5 til 3 GW. Hybridkabler bør også vurderes i kommende prosjekter. Dette vil være viktig for å sikre lønnsomhet og er nødvendig for å kunne realisere havvind som et nytt industrieventyr for Norge. På veien videre er det helt sentralt at det legges en langsiktig og helhetlig plan for alle sider av norsk havvindsatsing. Det inkluderer en plan for åpning av nye områder og tilhørende nettløsninger. Vi anbefaler også et delmål for utbygging innen 2030 for å sikre kursen mot 2040-målet.

Vannkraft: NITO støtter Energikommisjonens ønske om å legge til rette for mer utbygging av regulerbar vannkraft. I den sammenheng er forslaget om å forsterke flomvernet i kombinasjon med økt produksjon svært interessant. En satsing på vannkraft bør inneholde gode incentiver for opprusting og utvidelse av eksisterende anlegg. Selv om vi framover får stadig større innslag av andre energiformer, vil den regulerbare vannkraften fortsatt utgjøre ryggraden i det norske kraftsystemet. Det er et konkurransefortrinn for Norge, og må ivaretas på best mulig måte. Det innebærer at NITO er negativt til skattemessige grep og andre endringer som svekker incentivene til utbygging, opprusting og utvidelser av eksisterende anlegg, som f.eks. høyprisbidraget.

Solkraft: Energikommisjonen er tydelig på at solkraft har potensial til å spille en viktig rolle i det norske energisystemet framover. NITO mener det må legges bedre til rette for utbygging gjennom blant annet å løse noen regulatoriske utfordringer. Det bør bli enklere å dele strømmen som produseres mellom ulike bygg, eller med nærliggende forbrukere gjennom gode områdeløsninger. Industri- og næringsparker er særlig aktuelle for slike løsninger. I den sammenheng er det viktig med tidlig involvering og samarbeid med nettselskaper. Det kan også stilles krav til lokal energiproduksjon i f.eks. offentlige nybygg. NITO er positivt til en strategi for solkraft på bygg som ser helheten og som kan bidra til å utløse dette store potensialet. Når det gjelder bakkemontert solkraft er det avgjørende med gode prosesser for å sikre lokal forankring. Mulighetene er kanskje størst i allerede utnyttet areal siden det ikke havner i konflikt med uberørt natur.

Konsesjonsbehandling og nettutvikling: Vi støtter kommisjonens flertall i ønsket om å halvere den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for å forsere utbygging av både kraft og nett. Kapasiteten må

økes, men uten å gå på bekostning av kvaliteten. Prosessene kan forbedres, blant annet med et økende innslag av digitalisering. Det må settes av betydelige midler i statsbudsjettet til konsesjonsmyndighetene for å kunne løse disse oppgavene som bare vil øke i omfang de neste årene. Manglende og utdatert nett er allerede nå til hinder for utbygging av ny fornybar kraft og grønn industri i Norge. I tillegg til å få fart på utbygging bør også selve kapasiteten i nettet utnyttes mer effektivt. Viktige elementer er forbrukerfleksibilitet, samt økt bruk av digitalisering og sensorteknologi.

III: Stor satsing på energieffektivisering

NITO støtter de ambisiøse målene til energieffektivisering, med opp mot 20 TWh spart innen 2030. I en tid med høye energipriser, klimaendringer samt tap av naturmangfold mener vi tiden er overmoden for en kraftfull satsing på dette området. NITO forventer at Regjeringens varslede handlingsplan blir mer enn bare en skrivebordsøvelse, men at den har tydelige og etterprøvbare mål og delmål – i tillegg til ressurser og nytenkning om virkemidler. For å utløse potensialet må alle virkemidler tas i bruk. Det kan blant annet stilles krav om energistandarder i særlig offentlige bygg og næringsbygg, samt etableres nye ordninger som støtter oppgradering av bygg med kjent teknologi. NITO er positive til at Enovas rolle kan tilpasses for i større grad å kunne støtte energieffektivisering og bruk av moden teknologi.

NITO støtter også Energikommisjonens vektlegging av fjernvarme og bruk av lokale ressurser til oppvarming. Det kan avlaste kraftnettet og være et viktig bidrag til forsyningssikkerhet. En naturlig del av en stor satsing på energieffektivisering er også pedagogiske virkemidler, informasjonstiltak samt ressurser for å utdanne energirådgivere med spisskompetanse på dette området.

Energieffektivisering er et bredt tema og det er positivt at NVE får et koordinerende ansvar. Flere departementer er også involvert i den kommende handlingsplanen. Det er imidlertid helt sentralt at det politiske eierskapet til dette temaet forankres tydelig slik at også manglende måloppnåelse kan adresseres.

Nå som Energikommisjonen har levert sin grundige rapport er vi interessert i hvorvidt Olje- og energidepartementet vil følge opp det første energipunktet i Hurdalsplattformen om å lage en samlet plan for vannkraft, vindkraft, solkraft og andre utbygginger som krever konsesjon. Vi er også enige med kommisjonen om at Norge skal følge med på den internasjonale utviklingen innen kjernekraft, og at myndighetene bør ha en kunnskapsbasert tilnærming til denne energiteknologien.

Energikommisjonen peker først og fremst på muligheter, men overlater til politikerne å vanskelige valg og avveininger. NITO oppfordrer Regjering og Storting til å følge opp kommisjonens rapport i praktisk politikk.

Vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Egil Thomson
Generalsekretær